

JAARVERSLAG LEERPLICHT 2024-2025

GEMEENTE UTRECHTSE HEUVELRUG

GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG

INHOUD

VOORWOORD	3
INLEIDING	4
1. LEER- EN KWALIFICATIEPLICHT IN DE HEUVELRUG	4
Wat is leer- en kwalificatieplicht eigenlijk?	4
Utrechtse Heuvelrug in cijfers	5
2. WAT HEBBEN WE GEDAAN?	6
Verzuimcijfers	8
Handhaving	9
Vrijstellingen	10
Thuiszitters	11

VOORWOORD

Onderwijs moet voor alle kinderen toegankelijk zijn. Daarbij mogen de achtergrond van ouders of de bijzonderheden van een kind geen rol spelen. We moeten dan ook alles op alles zetten om elk kind te stimuleren onderwijs te blijven volgen. De leerplichtambtenaar speelt hierbij een belangrijke rol: door tijdig te signaleren en te adviseren, en door samen met school en ouders te zoeken naar passende oplossingen. Zo kan worden voorkomen dat kinderen onnodig thuis komen te zitten.

In het schooljaar 2024-2025 stonden we voor een aantal uitdagingen. Veel aandacht ging uit naar het opnieuw opbouwen van een stabiel team van leerplichtambtenaren, na jaren van personeelstekorten. Een andere uitdaging is het toenemende aantal hoogbegaafde kinderen dat vastloopt in het reguliere onderwijs, en voor wie we proberen zo goed mogelijk passend onderwijs te vinden. Tenslotte willen we ook kinderen die op de vlucht zijn voor oorlog en geweld een plek bieden in onze gemeente. Ook voor hen is toegang tot onderwijs cruciaal om mee te kunnen doen in de samenleving. Speciale aandacht ging dit jaar uit naar een groep alleenstaande minderjarige vluchtelingen die via Stichting Nidos in Driebergen zijn gevestigd.

Kortom: 2024-2025 was een schooljaar met volop uitdagingen – een jaar waarin het belang van school en goed onderwijs opnieuw werd benadrukt. Veel dank dus aan alle leerplichtambtenaren die zich het afgelopen jaar opnieuw hebben ingezet voor het welzijn en de toekomst van de kinderen in onze gemeente.

Karin Oyevaar
Wethouder

INLEIDING

In dit jaarverslag Leerplicht 2024-2025 leest u over wat leerplichtambtenaren in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs het afgelopen schooljaar in de gemeente Utrechtse Heuvelrug hebben gedaan. Deze cijfers vergelijken we met vorige schooljaren zodat meerjarige trends zichtbaar worden. Waar mogelijk proberen we deze trends ook te verklaren.

We bespreken in dit verslag de cijfers over verschillende soorten wettelijk verzuim en vrijstellingen. Maar het werk van leerplichtambtenaren gaat veel verder dan alleen het uitvoeren van deze wettelijke taken. Ze geven bijvoorbeeld advies aan scholen en praten met leerlingen en anderen om verzuim te voorkomen. Met als doel dat zoveel mogelijk kinderen en jongeren gebruik kunnen maken van het recht op onderwijs.

Informatie over het werk van leerplichtambtenaren in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) vindt u in het jaarverslag van het regionale programma SchoolWerkt.

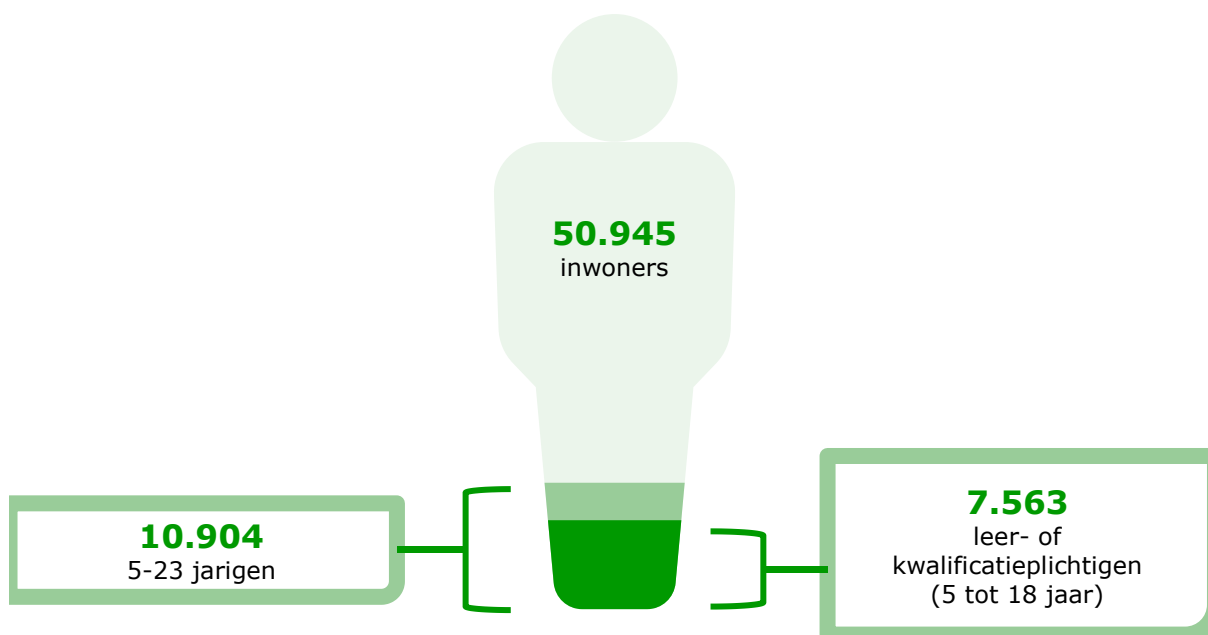
1. LEER- EN KWALIFICATIEPLICHT IN DE HEUVELRUG

Wat is leer- en kwalificatieplicht eigenlijk?

Alle kinderen vanaf 5 jaar moeten naar school tot het eind van het schooljaar waarin ze 16 jaar worden. Dit is *leerplicht*. Hierna volgt de *kwalificatieplicht*: alle leerlingen van 16 en 17 jaar die nog geen startkwalificatie hebben, moeten een opleiding volgen. Een startkwalificatie is een diploma voor mbo 2, havo of vwo. Ook hebben we in de regio Utrecht de afspraak dat het verzuim van jongeren van 18 tot 23, die geen startkwalificatie hebben, ook wordt gemeld. Het afgelopen jaar ging dit om 23 jongeren.

Leerplichtambtenaren voeren interventies uit om schoolverzuim, thuiszitten en voortijdig schoolverlaten te voorkomen en te verminderen. Ze werken hiervoor samen met scholen en ketenpartners. De leerplichtambtenaar werkt methodisch volgens de Methodisch aanpak schoolverzuim (MAS). Dit doet ze door te adviseren, te regisseren en te signaleren. De MAS is ontwikkeld door Halt, het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming, de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG) en Ingrado (branchevereniging leerplicht). Het doel hiervan is (langdurig) schoolverzuim effectief te voorkomen en aan te pakken door een gestructureerde en samenhangende werkwijze aan te bieden. Bij verzuim richten de leerplichtambtenaren zich primair op preventie en vrijwillige (jeugd)hulp, maar kunnen zo nodig ook strafrechtelijk ingrijpen door het opmaken van een proces verbaal.

Op de volgende pagina leest u de informatie over de populatie leer- en kwalificatieplichtigen binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug.

Aantal scholen in de gemeente

PO	22
VO	3
VSO	3
S(B)O	0

Aantal leerlingen uit de gemeente

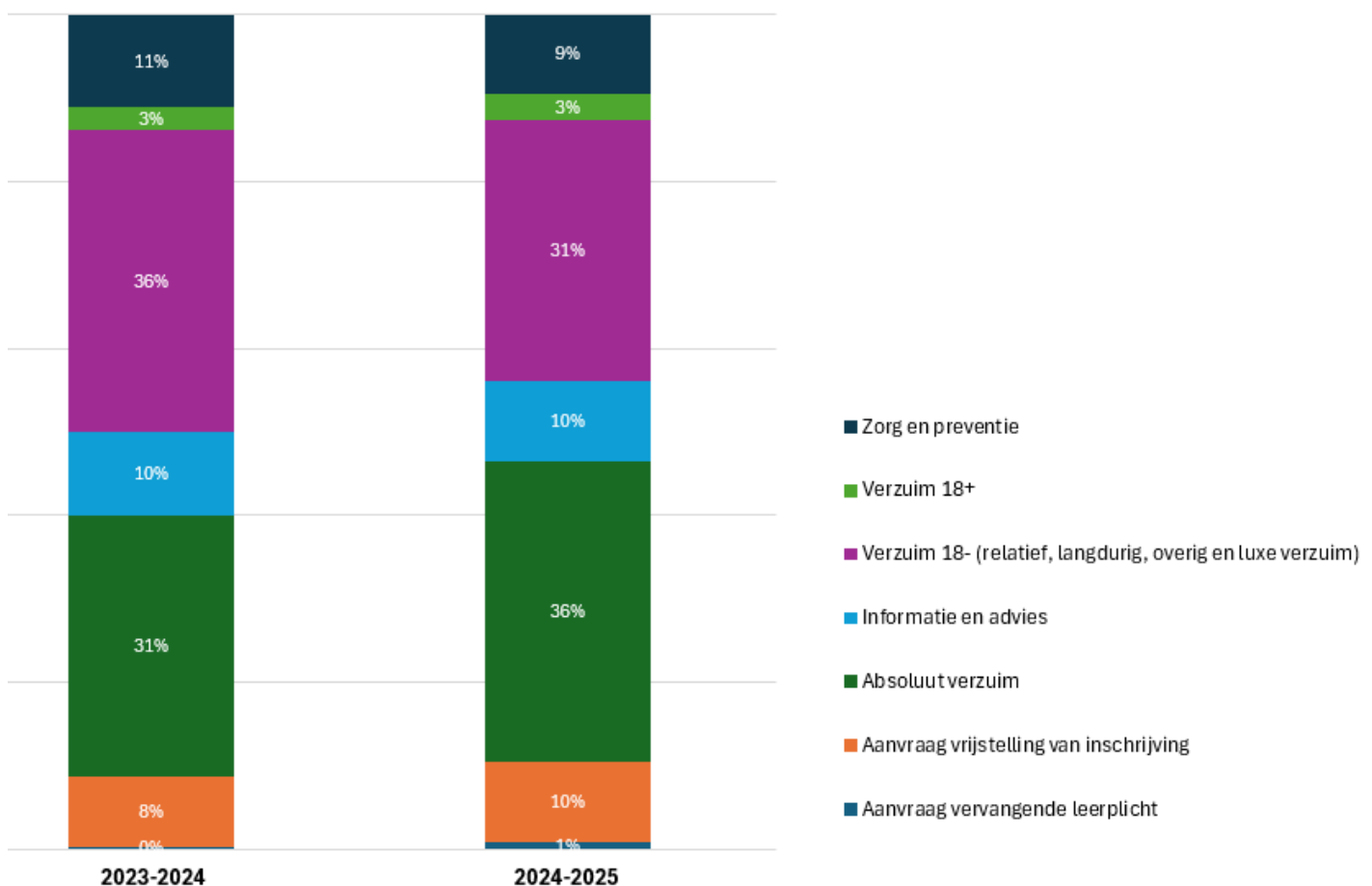
	Binnen gemeente Utrechtse Heuvelrug op school	Buiten gemeente Utrechtse Heuvelrug op school
PO	3.982	240
VO	1.374	1.501
VSO	25	167
S(B)O	0	58

2. WAT HEBBEN WE GEDAAN?

Dit schooljaar is er veel werk verzet door de leerplichtambtenaren. Er is nieuw vast team leerplichtambtenaren aan de slag in onze gemeente. In onderstaand grafiek is de verdelingen van de soorten werkprocessen terug te zien. Ten opzichte van vorig schooljaar zijn alle soorten werkprocessen gestegen. Het totaal aantal werkprocessen in 2023-2024 was **663**, in 2024-2025 is dit **869**. Uit deze cijfers en op basis van de gesprekken met scholen wordt duidelijk dat de scholen na de Corona-periode nu weer melden als voorheen. Meer melden betekent niet per definitie dat het slechter gaat met onze leerlingen, maar vooral dat men alert is op het verzuim en er op tijd voor wil zorgen dat er dit verzuim niet meer wordt. Bij **Verzuimcijfers** wordt dit verder toegelicht.

Totaal aantal werkprocessen

Naast het reguliere werk, heeft het team dit schooljaar ook andere activiteiten kunnen ondernemen om zoveel mogelijk kinderen en jongeren gebruik te kunnen laten maken van hun recht op onderwijs:

- Er is tijd genomen om met de scholen nieuwe (samenwerking)afspraken te maken, om verzuim te voorkomen en ervoor te zorgen dat alle kinderen die wonen in Utrechtse Heuvelrug (een vorm van) onderwijs kunnen volgen.
- De leerplichtambtenaren zijn betrokken bij de groep alleenstaand minderjarige vreemdelingen die het afgelopen jaar in de gemeente zijn komen wonen. Ze hebben gesprekken met de jongeren over het belang van onderwijs, zoals betere kansen op de arbeidsmarkt. Maar ze grijpen ook in als de afspraken niet worden nagekomen. De leerplichtambtenaren geven een waarschuwing of in het uiterste geval maken ze een proces-verbaal op.
- De leerplichtambtenaren dragen bij in de informatieverstrekking en het ophalen van informatie door het bijwonen van verschillende zorgstructuren binnen en buiten de gemeente, zoals het Justitieel Overleg Risicjongeren.
- Er is een start gemaakt om het proces van de gegevensverwerking onder de Wet politiegegevens (Wpg) te verbeteren om de informatieveiligheid voor inwoners in het kader van de Wpg te borgen. Op dit proces van gegevensverwerking wordt jaarlijks een audit uitgevoerd.

Verzuimcijfers

Scholen zijn verplicht om ongeoorloofd verzuim te melden. De leerplichtambtenaar onderzoekt de meldingen van verzuim volgens de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS). Soms worden kinderen en jongeren in één schooljaar vaker gemeld. Dit kan zijn omdat het verzuim aanhoudt of omdat er later in het jaar opnieuw verzuim wordtesignaleerd.

Verzuimmeldingen primair onderwijs (PO incl. S(B)O)	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Relatief verzuim	21	9	8	20
Luxe verzuim	13	27	8	20

Verzuimmeldingen voortgezet onderwijs (VO)	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Relatief verzuim	143	40	124	255
Luxe verzuim	4	20	5	6

Verzuimmeldingen voortgezet speciaal onderwijs (VSO)	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Relatief verzuim	29	12	42	63
Luxe verzuim	0	5	0	0

RELATIEF VERZUIM

Bij relatief verzuim is een leerling wel ingeschreven op een school, maar is zonder geldige reden afwezig. Scholen zijn verplicht om dit ongeoorloofde verzuim te melden als er sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim (gedurende vier opeenvolgende weken).

Wat valt op?

Bij alle vormen van onderwijs is een stijging te zien van het aantal meldingen relatief verzuim. Dit zegt niet per definitie dat het slechter gaat met onze leerlingen, en dat er meer verzuim is. Het lijkt er vooral op dat scholen weer beter melden dan tijdens en vlak na de Corona-periode. Wel ervaren de leerplichtambtenaren dat er meer complexere vragen speelden bij (zorg)leerlingen. Het aantal vragen over de schoolgang van hoogbegaafde leerlingen valt met name op. De leerplichtambtenaren constateren dat er onvoldoende passend onderwijsaanbod voor deze groep leerlingen is. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs en de scholen. Dit probleem is al langer aan de orde en hier wordt in de diverse gesprekken met het onderwijs aandacht voor gevraagd.

De leerplichtambtenaren zijn ook betrokken bij kinderen en jongeren die wonen in een zorginstelling in onze gemeente. Relatief schoolverzuim en de zoektocht naar een passende school of onderwijsaanbod komt regelmatig voor bij deze doelgroep.

LUXEVERZUIM

Bij luxeverzuim gaat het om een kind dat bijvoorbeeld de laatste dag voor de schoolvakantie niet naar school komt omdat het gezin eerder op vakantie gaat.

Wat valt op?

Aan het begin van het schooljaar 2022-2023 is er veel over (het melden van) luxeverzuim gesproken met de scholen. De meldingen zien we in dat jaar ook toenemen. In het schooljaar 2023-2024 is er vanwege werkdruk geen prioriteit geweest voor luxeverzuim. In het afgelopen schooljaar is hier wel weer de nodige aandacht voor geweest, en het lijkt dat het resultaat hiervan ook zichtbaar is. Basisscholen hebben luxeverzuim gemeld, en vanaf één of twee dagen ongeoorloofd verzuim is er actie ondernomen door de leerplichtambtenaar.

Meldingen van absoluut verzuim 2024-2025							
Resultaat na melding absoluut verzuim	Geen onderwijs	MBO	PO	SO	VO	VSO	Eindtotaal
(Terug) naar school	23			2	15	9	49
Buiten de regio verhuisd	22	1	12	1	8	7	51
Onterechte melding	10	5	19	2	111	6	153
Overdracht VSV*	4	1			3		8
Overdracht JIKP**						1	1
Vrijstelling	2		2		2	2	8
Hoogst haalbare bereikt, onderzoek vervolg loopt					1	2	3
Openstaand	8	1	2		4	8	23

* VSV: Voortijdig School Verlater. Deze meldingen worden opgepakt door het regionale Doorstroompunt.

** JIKP: Jongeren in kwetsbare positie. Deze meldingen worden opgepakt door het regionale Doorstroompunt.

ABSOLUUT VERZUIM

Wanneer een kind leer- of kwalificatieplichtig is, maar er geen schoolinschrijving is, spreken we van absoluut verzuim. Deze meldingen komen dan binnen bij de gemeente. Wanneer er sprake lijkt van absoluut verzuim, neemt de leerplichtondersteuner of de leerplichtambtenaar contact op met de ouders om te onderzoeken waarom er geen schoolinschrijving is. De leerplichtambtenaar wijst ouders er op dat er een schoolinschrijving moet komen en kan daarbij bemiddelend en handhavend te werk gaan.

Wat valt op?

Elk jaar moeten scholen leerlingen opnieuw uit- en inschrijven en tijdens de periode ontstaat er na 2 weken een 'absoluut verzuim' werkproces die ongeldig wordt zodra de school een inschrijving realiseert. Deze zijn weergegeven onder 'onterechte melding'.

Handhaving

Bij verwijtbaar ernstig, herhaald of luxe verzuim kan de leerplichtambtenaar in het uiterste geval overgaan tot strafrechtelijke handhaving door een proces-verbaal op te maken of de leerling door te verwijzen naar Halt. Halt bespreekt het verzuim met de jongere en legt een passende maatregel op met als doel om schoolverzuim te stoppen. Een proces-verbaal wordt alleen ingezet wanneer de drie alternatieve routes van de MAS (vrijwillige jeugdhulp, Halt-straf of civielrechtelijke dwang) niet wenselijk, haalbaar of niet succesvol zijn afgerond en/of aanhoudend verzuim en verwijtbaarheid worden geconstateerd. Het proces-verbaal bevat een beschrijving van de feiten, de bevindingen van de leerplichtambtenaar en de verklaring van de verdachte (conform artikel 22 van de Leerplichtwet). De leerplichtambtenaar stuurt het proces-verbaal naar het Openbaar Ministerie, dat beoordeelt of vervolging wegens ongeoorloofd schoolverzuim zal plaatsvinden. Het OM beoordeelt of de verdachte wordt vervolgd wegens ongeoorloofd schoolverzuim.

Handhaving	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Relatief verzuim (strafrechtelijk) (proces verbaal opgemaakt)	1	3	3	5
Luxeverzuim (proces verbaal opgemaakt)	13	25	3	3
Halt – afdoening opgelegd	0	1	1	1
Dwang in civiel kader (zorgmelding gedaan)	1	0	0	0

Vrijstellingen

Er zijn situaties waarbij ouders zich kunnen beroepen op een vrijstelling van de leerplicht. De vrijstelling wordt altijd afgegeven voor het komende of lopende schooljaar óf voor de gehele leerplichtige periode. Dit kan op de volgende drie gronden:

- omdat een kind om psychische of lichamelijke redenen niet naar school kan, hiervoor is een advies van de jeugdarts noodzakelijk;
- omdat ouders overwegende bedenkingen hebben tegen de richting van het onderwijs, op alle binnen redelijke afstand van de woning gelegen scholen waarop de jongere geplaatst zou kunnen worden;
- omdat de leerling een school in het buitenland bezoekt.

Vrijstellingsgronden	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
5a De jongere is niet in staat een school te bezoeken	26	14	17	30
5b Levensbeschouwelijke bezwaren	2	3	7	11
5c Kind gaat in het buitenland naar school	5	27	20	16

Wat valt op?

Het afgelopen schooljaar is het aantal vrijstellingen wegens psychische of lichamelijke redenen flink toegenomen. Dit staat haaks op de beweging die we met elkaar in willen. Elk kind heeft recht op onderwijs. Met elkaar willen we meer sturen op schoolaanwezigheid. Het uitgangspunt is dat in beginsel alle kinderen leerbaar zijn en zo min mogelijk kinderen worden vrijgesteld van de leerplicht. Dit thema staat ook het komende schooljaar prominent op de agenda met samenwerkingspartners, zoals de GGD en het samenwerkingsverband Passend Onderwijs.

Van de 30 vrijstellingen zijn er vijftien die deze vrijstelling voor het eerst aanvragen, waaronder vier 5-jarige kinderen. Van de 30 vrijstellingen zijn er elf meerjarig (meer dan twee jaar vrijgesteld van onderwijs). De meeste vrijstellingen zijn afgegeven op het speciaal onderwijs (8), en voortgezet speciaal onderwijs (7) of jongeren die geen onderwijs volgen (7). Van deze laatste groep zijn er zes jonger dan 7 jaar.

Ook het aantal vrijstellingen vanwege levensbeschouwelijke bezwaren zijn toegenomen. Dit komt mogelijk doordat het Openbaar Ministerie (OM) heeft besloten geen zaken meer te vervolgen, waarbij er door de leerplichtambtenaar geen vrijstelling is verleend vanwege richtingsbedenking tegen scholen, op basis van geloofsovertuiging of levensopvatting van de ouders. Hiertoe is overgegaan omdat er te weinig juridische houvast is om deze zaken te vervolgen. De afgelopen jaren is gebleken dat de door de rechter opgelegde sancties (deels voorwaardelijke geldboetes) veelal niet geleid hebben tot het alsnog naar school gaan van deze kinderen. Het OM begrijpt dat deze beslissing impact heeft op het werk van de leerplichtambtenaar en is in gesprek met Ingrado (Landelijke Vereniging voor Leerplichtambtenaren), het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het ministerie van Justitie en Veiligheid om te onderzoeken of er alternatieven zijn om de schoolgang van kinderen alsnog te bevorderen.

VRIJSTELLINGEN VAN SCHOOLBEZOEK

Naast de eerder genoemde situaties, kunnen ouders ook een verzoeken voor een vrijstelling van schoolbezoek. Bijvoorbeeld omdat het kind vanwege plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging een aantal dagen niet naar school kan komen. Ook als de ouders een specifiek beroep hebben waardoor zij niet tijdens de schoolvakanties op vakantie kunnen, kan er een beroep worden gedaan op dit artikel.

Tot slot kunnen ouders een vrijstelling verzoeken op grond van artikel 15. Het betreft hier bijvoorbeeld een vrijstelling voor jongeren voor wie het passend is dat zij gaan werken en intern een bedrijfsopleiding volgen.

Vrijstellingsgronden	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Artikel 11 gronden voor vrijstelling geregeld schoolbezoek	0	3	0	0
Artikel 15 vervangende leerplicht	1	6	2	5

Thuiszitters

Wanneer een leerling met een schoolinschrijving meer dan vier weken zijn of haar school niet bezoekt, noemen we de leerling een thuiszitter. We maken hierbij geen onderscheid in de reden waarom een leerling niet aanwezig is, dus zowel ongeoorloofd verzuim als ziekteverzuim wordt geregistreerd. Het gaat wel echt om de jongeren die gemeld worden door de school als wettelijk verzuimer. De groep jongeren die hier niet onder valt en dus niet in deze cijfers zijn meegenomen, is de groep jongeren waarbij op dit moment zorg ingezet is. Deze jongeren gaan dan bijvoorbeeld niet naar school, maar naar een dagbesteding of volgen een aangepast programma thuis.

Thuiszitters	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Begin van het schooljaar	1	0	1	4
Nieuwe gevallen daarna	6	2	7	17
Langer dan 3 maanden	4	1	6	17
Verhuisd	0	0	0	2
18 jaar geworden	0	0	0	0
Opgelost	7	1	7	19

Wat valt op?

De redenen waarom bovenstaande leerlingen 'thuis hebben gezeten' zijn divers – zoals het eerder genoemde tekort aan onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen tot aan geen passend speciaal basisonderwijs in de nabije omgeving. Onze gemeente heeft namelijk geen speciaal basisonderwijs in de dorpen, waardoor leerlingen gebruik moeten maken van onderwijsaanbod elders in de regio. Dit is voor veel ouders – en hun kinderen – een grote stap.

Ook een aantal leerlingen van Ithaka (Internationale Schakelklas) hebben een periode geen onderwijs gevolgd. Voor deze groep geldt dat hier vaak een gebrek aan motivatie aan ten grondslag ligt. Bijvoorbeeld doordat het lange termijn perspectief met betrekking tot hun verblijf in Nederland ontbreekt, of omdat de leerlingen er van uit gaan dat ze op relatief korte termijn weer terug gaan naar hun land van herkomst. Ook willen een aantal van deze leerlingen hun familie financieel ondersteunen. Zij voelen zich dan genooddaakt om te werken en willen daarom niet naar school. De leerplichtambtenaar benadrukt dan altijd het belang van school – voor nu en voor de toekomst.